

**Методичні рекомендації для проведення
семінарських занять
з модулю 4**

**«УЗГОДЖЕНІСТЬ МІЖ ЕКОНОМІЧНИМИ,
СОЦІАЛЬНИМИ ТА ЕКОЛОГІЧНИМИ ВИМІРАМИ
СТАЛОГО РОЗВИТКУ ТА УПРАВЛІННЯ НИМИ В
ЄВРОПЕЙСЬКОМУ СОЮЗІ»**

(для здобувачів другого рівнів вищої освіти та інших зацікавлених сторін)

(Підготовлено в рамках реалізації Проєкту Європейського Союзу
програми Еразмус+ «Модуль Жана Моне»:
«Міждисциплінарний підхід до дослідження управління відходами:
впровадження практики ЄС» - 621029-EPP-1-2020-1-UA-EPPJMO-MODULE)

Тернопіль
2021

Guidebook for seminars

Module 4

“COHERENCE BETWEEN ECONOMIC, SOCIAL AND ENVIRONMENTAL DIMENSIONS OF THE SUSTAINABLE DEVELOPMENT POLICIES AND THEIR GOVERNANCE IN THE EUROPEAN UNION”

(for Master’s students and other stakeholders)

*Prepared within the implementation of
EU Erasmus+ Programme “Jean Monnet Module”:
«An interdisciplinary approach to waste management study: implementing the EU
practices» (621029-EPP-1-2020-1-UA-EPPJMO-MODULE)*

Ternopil
2021

Зміст

Семінарське заняття по темі № 1	4
Семінарське заняття по темі № 2	6
Семінарське заняття по темі № 3	6
Семінарське заняття по темі № 4	8
Семінарське заняття по темі № 5	10
Семінарське заняття по темі № 6	14
Семінарське заняття по темі № 7	15

Семінарське заняття по темі №1

Тема 1

ГЛОБАЛЬНЕ ПАРТНЕРСТВО ДЛЯ СТАЛОГО РОЗВИТКУ. СТРАТЕГІЯ СТАЛОГО РОЗВИТКУ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ

Завдання для виконання на семінарському занятті:

1. Описати:

1.1. Складові стратегії сталого розвитку суспільства. Дайте коротку характеристику кожної.

1.2. Історичні передумови формування стратегії сталого розвитку.

1.3. Основні міжнародні нормативно-правові документи в історії становлення стратегії сталого розвитку.

1.4. Основні результати конференції ООН з Навколишнього Середовища та Розвитку (Ріо-де Жанейро, 1992 р).

2. Підготувати доповіді на теми:

2.1. Доповідь Брундтланд «Наше спільне майбутнє».

2.2. План дій ООН зі сталого розвитку до 2030 р.

2.3. Цілі сталого розвитку ООН, етапи їх впровадження у країнах Європейського Союзу.

2.4. Роль Європейського Союзу як лідера впровадження стратегії сталого розвитку.

3. Підготувати есе на тему: «Значення цілі «Партнерство» для забезпечення сталого розвитку у світі».

4. Виконати тестові завдання:

4.1. Основна ідея концепції сталого розвитку. Розвиток повинен:

- 1) задовольняти потреби нинішнього покоління
- 2) повинен задовольняти потреби майбутніх поколінь
- 3) задовольняти потреби нинішнього покоління без шкоди для майбутніх поколінь
- 4) повинен задовольняти потреби нинішнього покоління з можливістю шкоди для оточуючого середовища

4.2. Сталий розвиток це збалансований розвиток яких компонентів?

- 1) економічного
- 2) екологічного

- 3) етичного
- 4) соціального
- 5) всі відповіді вірні

4.3. До якої складової сталого розвитку належить використання відновлюваної енергії?

- 1) соціальної
- 2) економічної
- 3) природної

4.4. До якої складової сталого розвитку належить якісна освіта?

- 1) соціальної
- 2) економічної
- 3) природної

4.5. Уряд України представив Національну доповідь «Цілі сталого розвитку: Україна». Скільки цілей вона включає?

- 1) 5
- 2) 13
- 3) 17
- 4) 7

4.6. Центр зосередження природоохоронного співробітництва держав знаходиться в:

- 1) США
- 2) Великобританії
- 3) Україні

4.7. Ключові принципи сталого розвитку:

- 1) людство може надати розвитку суспільства сталого характеру, щоб він відповідав потребам людей сучасного й майбутнього поколінь
- 2) обережності, передбачати і запобігати, балансу між ресурсами і забрудненням, збереження природних багатств на нинішньому рівні
- 3) темпи росту населення мають відповідати рівню розвитку економіки
- 4) необхідно задовольнити елементарні потреби всіх людей

4.8. На конференції ООН з питань довкілля та розвитку, що проходила в Ріо-де-Жанейро були присутні голови скількох держав світу?

- 1) 150

2) 179

3) 100

4.9. На конференції ООН з питань довкілля та розвитку, що проходила в Ріо-де-Жанейро в червні 1992 р. було ухвалено всесвітню програму дій таких цілей:

- 1) висока якість навколишнього середовища
- 2) здорова економіка для всіх народів світу
- 3) задоволення потреб людей збереження сталого розвитку протягом тривалого періоду
- 4) збереження сталого розвитку протягом тривалого періоду
- 5) всі відповіді вірні

Семінарське заняття по темі №2

Тема 2

ЄВРОПЕЙСЬКИЙ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИЙ КОМІТЕТ

Завдання для виконання на семінарському занятті:

1. Описати:

- 1.1. Особливості правового статусу органів Європейського Союзу, не віднесених до категорії «інститути».
- 1.2. Сутність діяльності Європейського соціально-економічного комітету.

2. Підготувати доповіді на теми:

- 2.1. Європейський соціально-економічний комітет та Україна.
- 2.2. Європейський фонд регіонального розвитку.

Семінарське заняття по темі №3

Тема 3

КЛЮЧОВІ ЕКОНОМІЧНІ ТРЕНДИ СТАЛОГО РОЗВИТКУ В ЄС

Завдання для виконання на семінарському занятті:

1. Описати:

- 1.1. Ключові тренди сталого розвитку в країнах Європейського Союзу в розрізі трьох складових: економічної, соціальної та екологічної.

1.2. Спільні та відмінні риси імплементації економічної складової сталого розвитку в країнах Європейського Союзу.

2. Виконати тестові завдання:

2.1. Сучасний стан стійкого порушення рівноваги між людським суспільством і природою, що виявляється деградацією НПС - це:

- 1) глобальна криза
- 2) генетична деградація в екологічна криза
- 3) ресурсна криза
- 4) біологічно - психічна криза

2.2. Базова стратегія, яка базується на виділенні одного з регіональних пріоритетів, що реалізується із прикладанням максимуму зусиль регіональних об'єктів - це:

- 1) стратегія зростання
- 2) стратегія фокусування
- 3) стратегія економії г стратегія дисертифікації
- 4) стратегія виживання

2.3. Метою стратегії сталого розвитку є:

- 1) оцінювання стану соціально-економічно-екологічної системи, прогнозування та забезпечення умов їх сталого розвитку
- 2) оцінка умов проживання населення
- 3) можливість за допомогою індикаторів оцінити СЕЕ системи
- 4) обробка і опрацювання статистичних баз даних
- 5) формування управлінських механізмів для реалізації рішень щодо забезпечення сталого розвитку

2.4. Сучасний стан стійкого порушення рівноваги між людським суспільством і природою, що виявляється в деградації навколишнього природного середовища – це:

- 1) ризик
- 2) катастрофа
- 3) аварія
- 4) техногенна небезпека
- 5) глобальна біосферна криза

Семінарське заняття по темі №4

Тема 4

ЄВРОПЕЙСЬКА МЕРЕЖА СТАЛОГО РОЗВИТКУ

Завдання для виконання на семінарському занятті:

1. Описати:

- 1.1. Сутність діяльності Європейської мережі сталого розвитку.
- 1.2. Стратегія сталого розвитку України до 2030 року.

2. Підготувати доповіді на теми:

- 2.1. Європейська мережа сталого розвитку та Україна.
- 2.2. Політика ЄС щодо зеленої економіки.
- 2.3. Європейська інтеграція та сталий розвиток.

3. Виконати тестові завдання:

3.1. В якому році Генеральна Асамблея ООН створила Міжнародну комісію з довкілля і розвитку з метою розробки стратегій його охорони, які б забезпечили збалансований розвиток людства до 2000 р. і на більш тривалий період:

- 1) 1984 р.
- 2) 2000 р.
- 3) 1992 р.
- 4) 1990 р.
- 5) 1996 р.

3.2. Коли відбувся «Самміт тисячоліття»:

- 1) у вересні 2000 р.
- 2) у червні 1992 р.
- 3) у жовтні 1999 р.
- 4) у березні 2001 р.
- 5) у вересні 1996 р.

3.3. Скільки принципів містить «декларація Ріо з довкілля і розвитку»:

- 1) 27 рекомендаційних принципів
- 2) 2500 практичних порад
- 3) 8 цілей
- 4) 13 принципів
- 5) 21 рекомендаційних принципів

3.4. Хто підготував огляд «Принципи охорони природи і сталого розвитку»:

- 1) С. Рокфеллер
- 2) Є. Бентам
- 3) Дж. Стюарт Мілер
- 4) Г. Дейді
- 5) К. Лоренц

3.5. Скільки принципів та розділів містить огляд «Принципи охорони природи і сталого розвитку»:

- 1) 47 принципів, які зібрані у 7 розділів
- 2) 27 рекомендаційних принципів, 4 розділи
- 3) 11 принципів, які зібрані у 2 розділи
- 4) 54 принципів, які зібрані у 7 розділів
- 5) 48 принципів, 4 розділи

3.6. Біосферні нормативи навантажень за рівнем їх наслідків можуть поділятися на такі групи:

- 1) глобальні, національні, локальні
- 2) національні, регіональні, локальні
- 3) глобальні, регіональні, національні
- 4) глобальні, континентальні, регіональні
- 5) національні, районні, об'єктові

3.7. Основна функція нормативів навантаження на природне середовище:

- 1) гарантувати сталість екосистем, попередити їх деградацію
- 2) задовольняти потреби теперішнього часу, не ставлячи під загрозу здатність майбутніх поколінь задовольняти свої власні потреби
- 3) забезпечення екологічної стійкості
- 4) запобігання забрудненням, зниження їх рівня та контроль за забрудненням
- 5) поєднання розвитку суспільства зі збереженням довкілля

Тема 5

ІНДИКАТОРИ СТАЛОГО РОЗВИТКУ В ЄВРОПІ

Завдання для виконання на семінарському занятті:

1. Описати:

- 1.1. Основні індикатори економічної складової сталого розвитку.
- 1.2. Сутність валового внутрішнього продукту. Поясніть взаємозв'язок між ВВП і рівнем економічного розвитку країни.
- 1.3. Структуру ВВП розвинутих країн та країн, що розвиваються.
- 1.4. Основні типи економічного зростання країн світу.
- 1.5. Значення екологічної складової сталого розвитку.
- 1.6. Основні індикатори екологічної складової сталого розвитку.
- 1.7. Екологічні обмеження сталого розвитку.
- 1.8. Охарактеризуйте проблему виснаження природних ресурсів
- 1.9. Ризики глобального потепління.
- 1.10. Ризики неналежного менеджменту твердих відходів.
- 1.11. В чому полягає проблема пластикових відходів?
- 1.12. Сутність соціальної складової сталого розвитку.
- 1.13. Основні індикатори соціальної складової сталого розвитку.

2. Підготувати доповіді на теми:

- 2.1. Концепція фізичних меж/можливостей планети.
- 2.2. Концепція соціальної інклюзії.
- 2.3. Індекс розвитку людського потенціалу як інтегральний індикатор сталого розвитку.
- 2.4. Соціальні конфлікти як ризики сталого розвитку. Шляхи їх подолання.
- 2.5. Соціальні нерівності всередині країн та між країнами.

3. Виконати тестові завдання:

- 3.1. Індикатор - це:
 - 1) відображення екологічної ємкості систем
 - 2) характеристика процесів, які впливають на стан і розвиток країн і окремих регіонів в показник екологічно безпечного використання біотехнологій
 - 3) міжнародний правовий механізм д величина, що відображає стан деяких соціальних економічних або природних систем в певний проміжок часу
- 3.2. Які існують групи проблем:

- 1) інтерсоціальні, екологічні, психологічні
- 2) людина - суспільство, суспільство - природа, інтерсоціальні
- 3) правові, екологічні, соціальні
- 4) екологічні, психічні, природничі
- 5) соціальні, суспільні, економічні

3.3. Вирішення екологічних проблем потребує:

- 1) фінансування
- 2) розвитку науки
- 3) зростання бази ресурсів
- 4) збільшення темпів росту чисельності населення
- 5) усунення голоду і бідності

3.4. Тріада передбачає поєднання інтересів 3 складових:

- 1) соціум, політика і психологія
- 2) економіка, психологія і довкілля
- 3) природа, людина і політика
- 4) біологія, фізика і економіка
- 5) соціум, довкілля і економіка

3.5. В екологічній сфері беруть до уваги:

- 1) екологічну ємкість природних систем, рівновагу і цілісність екосистем, якість природних ресурсів
- 2) матеріальну забезпеченість населення, рівень освіти, стан здоров'я населення
- 3) дохід на одного жителя, економічну ефективність, стабільність екосистем
- 4) рівень розвитку етики, народжуваність і смертність
- 5) індекс розвитку, інтегральні індикатори, захворюваність

3.6. Сукупність усіх природних засобів, запасів, джерел, які є і можуть бути мобілізовані чи використані для досягнення певної мети - це:

- 1) природно - ресурсний потенціал
- 2) економічний потенціал
- 3) соціальний потенціал
- 4) екологічний потенціал
- 5) політичний потенціал

3.7. Відходи, які утворюються внаслідок антропогенної діяльності, умовно поділяють на 3 категорії:

- 1) енергетичні, соціальні, підземні
- 2) побутові, технічні, соціальні
- 3) політичні, районні, екологічні
- 4) промислові, повітряні, водні
- 5) промислові, сільськогосподарські, побутові

3.8. Показники, які характеризують соціальну сферу регіону:

- 1) структура земель, зміна родючості ґрунтів
- 2) демографічні показники, житловий фонд, середньорічна кількість працівників
- 3) площі деградованих земель, зміна клімату
- 4) забруднення водних ресурсів, забруднення ґрунтів
- 5) забруднення важкими металами і радіонуклідами

3.9. Базові індикатори - це:

- 1) статистичні інформативні показники, які характеризують стан соціальної, екологічної та економічної підсистем
- 2) сучасний стан стійкого порушення рівноваги між людським суспільством і природою
- 3) базова стратегія, яка базується на виділенні одного з регіональних пріоритетів
- 4) галузь знань, яка вивчає закономірності розвитку СЕЕ систем
- 5) комплекс заходів, що забезпечують вихід з кризового стану

3.10. Величина, що відображає стан деяких соціальних, екологічних і економічних систем в певний проміжок часу:

- 1) індикатор
- 2) диверсифікація
- 3) виживання
- 4) перенаселеність д оцінка локальної стабільності

3.11. Індикатори сталого розвитку – це:

- 1) комплекс показників для оцінювання процесу реалізації стратегії сталого розвитку для визначення того, наближається суспільство до сталого розвитку чи віддаляється
- 2) величина, що відображає стан деяких соціальних, економічних або природних систем в певний проміжок часу
- 3) комплекс показників соціо-економіко-екологічної системи

4) комплекс показників для оцінювання соціальної, економічної, екологічної систем

5) показники, що характеризують комплексний стан соціо-економіко-екологічної системи

3.12. На які категорії поділено індикатори сталого розвитку:

1) індикатори стану, індикатори регулювання, індикатори людської діяльності

2) соціальні індикатори, економічні індикатори, екологічні індикатори

3) інституціональні індикатори, методологічні індикатори

4) статистичні індикатори, індикатори людської діяльності

5) індикатори оцінювання стану, науково-освітні індикатори

3.13. Індекс людського розвитку:

1) відображає переважно соціально-економічні аспекти збалансованого розвитку

2) використовується для вимірювання тенденцій розвитку

3) враховує добробут і розвиток країни

4) визначає екологічну складову сталого розвитку

5) характеризує особливості процесів які впливають на сталий розвиток країн і окремих регіонів

3.14. До якої групи індикаторів належать показники частки еколого-економічного збитку ВВП:

1) соціальні

2) економічні

3) екологічні

4) інвестиційні

5) інституціональні

3.15. Серед екологічних індикаторів найвищий пріоритет повинні мати індикатори, що характеризують:

1) показники споживання людиною чистої первинної продукції

2) показники використання всіх видів ресурсів

3) показники інвестицій в охорону НПС

4) показники екологічно безпечного використання біотехнологій

5) показники, що характеризують природні екосистеми

3.16. Індикатори сталого розвитку повинні:

1) відображати екологічну ємність систем (рівень, при якому ресурси виснажуються порівняно з рівнем, при якому вони відновлюються)

2) відображати зв'язки між економічними, природними і соціальними проблемами суспільства

3) розроблятися і прийматися (схвалюватися) членами суспільства

4) орієнтуватися на довготривалі цілі д. оцінювати локальну стабільність, яка не повинна підтримуватися за рахунок стабільності глобальної

3.18. Серед індикаторів сталого розвитку національного рівня виділяють три основні групи:

1) економічні

2) екологічні

3) соціальні

4) політичні

5) біологічні

Семінарське заняття по темі №6

Тема 6

ЄВРОПЕЙСЬКА ФЕДЕРАЦІЯ УПРАВЛІННЯ ВІДХОДАМИ ТА ЕКОЛОГІЧНИМИ ПОСЛУГАМИ

Завдання для виконання на семінарському занятті:

1. Описати:

1.1. Сутність діяльності Європейської федерації управління відходами та екологічними послугами.

1.2. Маршрутну карту управління відходами.

1.3. Основні напрями і принципи державної політики у сфері поводження з відходами.

1.4. Методи утилізації відходів (термічні, біологічні, механічні).

2. Підготувати доповіді на теми:

2.1. Європейська федерація управління відходами та екологічними послугами та Україна.

2.2 Нормативно-правове забезпечення у сфері управління відходами.

2.3. Міжнародні конвенції та горизонтальні рамки права ЄС щодо відходів.

2.4. Утилізація промислових відходів (паливно-енергетичного комплексу; виробництва пластмас, гуми, відходів, що містять нафту; переробки деревини).

2.4. Формування екологічної обізнаності громадян.

Семінарське заняття по темі №7

Тема 7

МІКРОРІВЕНЬ СТАЛОГО РОЗВИТКУ

Завдання для виконання на семінарському занятті:

1. Підготувати SWOT-аналіз підприємства, що працює в екологічній сфері.

2. Проаналізувати практичні аспекти управління відходами на рівні підприємства:

- виявлення та ідентифікація відходів;
- інвентаризація відходів;
- порядок ведення обліку відходів;
- паспортизація відходів.

3. Підготувати доповідь на тему: «Світовий та європейський досвід впровадження Цілей сталого розвитку малим і середнім бізнесом».

4. Виконати тестові завдання:

4.1. Що включає в себе SWOT-аналіз?

- 1) виявлення сильних сторін
- 2) виявлення можливостей
- 3) визначення основних пріоритетів розвитку
- 4) виявлення слабких сторін
- 5) виявлення загроз

4.2. SWOT аналіз полягає у розділенні чинників і явищ на 4 категорії:

- 1) сильні сторони проекту
- 2) слабкі сторони проекту
- 3) незалежні сторони проекту
- 4) можливості при реалізації проекту
- 5) загрози при реалізації проекту